

актуалізації його ідей в контексті сучасних процесів українського державотворення (М.Слободян, І.Васильків, Г.Бондаренко, В.Лизанчук, М.Рожик, О.Огірко). Солідність наукового фактажу, опертя на архівні джерела, концептуальність, заактуалізованість на сьогоднішній день, притаманні статтям збірника, дають підстави стверджувати, що він значною мірою розширює параметри сучасної гуманітарної науки.

І щонайважливіше: усі випуски Огієнківського збірника сприяють поверненню в Україну величного й чесного імені ученого, фундатора й організатора Кам'янець-Подільського державного університету, заповнюють значною мірою прогалини вітчизняної історії та науки, до яких був причетний І.Огієнко.

Отож, не пропали задарма зусилля Огієнка і його сподвижників, їхні уроки є для нас прикладом самовідданого служіння нації, рідному народові. Спадкоємність поколінь — це наш міцний фундамент, який і врятує нас із сьогоднішніх труднощів.

Григорій Сковорода вважав, що людина за своєю природою є мандрівником: не лише в просторі, але й в часі. Переходячи з однієї «землі» в іншу, і для неї змінюються не лише країни, але й знаки часу.

Ці знаки часу визначають великі люди з великими ідеями. Серед них Іван Огієнко, який повернувся до нас назавжди і зайняв гідне місце в ідеологічному й культурному просторі України.

Живімо з надією! Об'єднуймося навколо національної ідеї, одержимо якою був Іван Огієнко! Товариство відкрите для нових членів! Чекаємо нових матеріалів для публікації в Огієнківських збірниках.

Отримано: 1.06.2007 р.

М.С.Тимошик

*Київський національний університет
імені Тараса Шевченка*

ФУНДАЦІЯ ІМЕНІ МИТРОПОЛИТА ІЛАРІОНА (ОГІЄНКА)

Хроніка діяльності (2000-2007)

Благодійна організація «Фундація імені митрополита Іларіона (Огієнка)» була створена і зареєстрована в Києві у травні 2000 року.

Згідно зі Статутом, основною метою її діяльності є «втілення в життя заповідей видатного українського вченого-універсала Івана Огієнка (митрополита Іларіона) щодо згуртування громадян України на засадах незалежності держави і високої духовності нації, відновлення миротворчо-благодійних та культурно історичних традицій українського народу; здійснення благодійницької діяльності щодо повернення в Україну, видання та популяризації наукової і творчої спадщини видатних діячів українського відродження з числа письменників, громадських, політичних, релігійних діячів; реалізація ви-

давничих, освітніх, наукових та мистецьких проєктів, спрямованих на розвиток національної культури; утвердження української мови як державної в усіх сферах державного, суспільного і громадського життя, поглиблення процесів українського державотворення, міжнаціональної та міжконфесійної злагоди».

Приводом для створення такої організації стало наукове стажування професора Миколи Тимошика в Канаді, яке відбулося восени 1997 року на запрошення канадської сторони з пропозицією опрацювати досі не вивчений і не систематизований архів митрополита Іларіона у Вінніпезі та написання на його основі нового дослідження про цього видатного мужа епохи. Така книга з глибоко зворушливо і символічною для української діаспори назвою «Лишусь навіки з чужиною...»: Іван Огієнко (митрополит Іларіона і українське відродження» побачила світ 2000 року в Києві і, за ініціативою канадської сторони, була широко презентована з участю автора в 12-ти найбільших містах Канади, де компактно проживають українці.

Під час численних зустрічей у наукових, просвітніх, релігійних установах піднімається питання про необхідність створення в Україні громадської організації, яка б не на словах, а на ділі взялася за перевидання досі не друкованої на Батьківщині автора значної за обсягом наукової і творчої спадщини митрополита Іларіона.

Головою Фундації (від України) став професор Микола Тимошик, від Канади — колишня співробітниця канцелярії митрополита Іларіона, відома у західній діаспорі українська громадська діячка Анна Фігус-Ралько.

Найголовніший набуток Фундації — наукове опрацювання, підготовка до друку, видання та поширення на благодійних засадах досі недрукованих в Україні творів Івана Огієнка з канадського архіву.

У нижчеподаній «Хроніці...» йдеться про перші результати роботи і найголовніші акції Фундації, здійснені протягом останніх шести років.

1997, вересень-жовтень. Консисторія Української православної церкви в Канаді, громада православного собору Святої Трійці у Вінніпезі та Колегія Св. Андрея при Манітобському університеті запрошують київського професора Микола Тимошика для першого ґрунтовного дослідження архіву митрополита Іларіона у Вінніпезі з метою написання і видання для читачів України і діаспори першого ґрунтовного дослідження життя і творчості цієї особистості.

2000, травень. У Києві відділом Міністерства юстиції реєструється благодійна організація «Фундація імені митрополита Іларіона (Огієнка)». Головою організації стає доктор філології професор Микола Тимошик, співголовою — відома в діаспорі громадська діячка, колишня співробітниця канцелярії митрополита Іларіона, президент видавничої спілки «Тризуб» Анна Фігус-Ралько.

2000, жовтень. Після всеканадської презентації книги М.Тимошика «Лишусь навіки з чужиною...»: митрополит Іларіона (Іван Огієнко) і українське відродження» Консисторія УПЦК, Інститут дослідів

Волині та особи-розпорядники волі митрополита Іларіона щодо його недрукованої спадщини приймають рішення про передачу на руки цього вченого, як Голови новоствореної в Україні благодійної організації, копії всіх рукописних праць Івана Огієнка, що зберігаються в канадському архіві. У справі «Про передання копій праць митрополита Іларіона професорові М.Тимошику», підписаній першоієрархом Української православної церкви в Канаді митрополитом Василієм, зокрема, зазначається: «Згідно з Вашим проханням благословляємо наступне: 1. Передати Вам копії згаданих праць митр. Іларіона; 2. Оригінали залишити в архіві Консисторії УПЦК».

2001, березень. В Інституті журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка відбувається громадське обговорення нового видавничого проекту, «Запізніле вороття», який представила Фундація імені митрополита Іларіона (Огієнка) спільно з видавництвом «Наша культура і наука». Видавничий проект буде складатися з двох серій: перша — «Рукописна спадщина» (плануються до видання «Українське монашество», «Тарас Шевченко», «Розп'ятий Мазепа», Богдан Хмельницький», «Рятування України»); друга серія — «Зарубіжні першодруки» (серію складуть «Історія української літературної мови», «Українська культура», «Свята Почаївська лавра», «Слово про Ігорів поход», «Українська церква за час Руїни», «Історія українського друкарства» та інші твори). Всього в проекті — 25 томів. Кожен том матиме ґрунтовну передмову та наукові коментарі, текст видань буде приводитися до вимог сучасного правопису). Упорядником, автором передмов та приміток у цьому масштабному проекті виступатиме професор Микола Тимошик. Наклад кожного видання — по 2 тисячі примірників. Основна частина накладу буде розсилатися безкоштовно в бібліотеки навчальних закладів згідно з «Адресником», створеним Анною Фігус-Ралько в час її праці в Комітеті «Допомога Україна».

2001, червень. Виходить друком перший том заявленого проекту «Запізніле вороття» — «Історія української літературної мови» І.Огієнка.

2001, 27 грудня. Напередодні 120-річчя від дня народження І.Огієнка «Літературна Україна» друкує розлоге інтерв'ю кореспондента часопису Ю.Чикирисова з головою Фундації М.Тимошиком «Недруковані досі твори Івана Огієнка вийдуть незабаром в Україні зусиллями нещодавно створеної в Києві Фундації його імені».

2002, лютий. За безпосередньої участі Фундації в Музеї книги і друкарства відбувся вечір-презентація виставки книжкових видань І.Огієнка, здійснених за кордоном та в Україні.

2002, березень. Виходять друком другий і третій томи видавничого проекту «Запізніле вороття» — «Українське монашество» та «Українська культура» І.Огієнка.

2002, 16 квітня. З нагоди 120-річчя від дня народження І.Огієнка в Київському Будинку вчителя відбувається великий вечір-презентація нових видань Фундації — «Історії української літературної мови», «Українського монашества» та «Української культури». Захід прохо-

диться під егідою Фундації імені митрополита Іларіона (Огієнка), Київської духовної академії УПЦ КП, всеукраїнського громадсько-політичного тижневика «Освіта». Під час цієї презентації відбувся урочистий акт передачі Державній комісії частини архіву митрополита Іларіона, одержаного головою Фундації Миколою Тимошиком з Монреаля (колекція доньки митрополита Лесі Огієнко). Микола Тимошик передав дві коробки архівних документів директору Національної бібліотеки ім. Вернадського НАНУ академіку О.С.Онищенку.

На вечорі-презентації виступив Патріарх Київський і всієї Руси-України Святійший Філарет Високу оцінку перших кроків Фундації та її проекту «Запізніле вороття» дали в своїх виступах останній президент України в екзилі Микола Плав'юк, відомий громадський діяч, публіцист Євген Сверстюк, Голова Всеукраїнського товариства Євгенія Сохацька, ректор Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету Олександр Завальнюк, професори київських вузів Любов Мацько, Анастолій Погрібний та інші.

2002, листопад. Виходять друком четвертий том видавничого проекту «Запізніле вороття» — «Тарас Шевченко» І.Огієнка.

2002, 1 листопада. Найстаріша українськомовна газета в США «Свобода» подає статтю д-ра С.Ярмуся «Фундація ім. Митрополита Іларіона (Огієнка) діє».

2002, 31 жовтня. Канадська українська газета «Новий шлях» (Торонто) вміщує редакційну статтю «Праця Фундації ім. митрополита Іларіона розвивається».

2002, 19 грудня. Канадська українська газета «Міст» (Торонто) вміщує статтю співголови Фундації А.Фігус-Ралько «Фундація ім. митрополита Іларіона (Огієнка) працює».

2003, 6 березня. В «Літературній Україні» вміщується Шевченківська сторінка з ілюстраціями під заголовком «Шевченко, якого ми не знаємо»: до виходу в світ у київському видавництві «Наша культура і наука» не друкованого досі твору Івана Огієнка «Тарас Шевченко». Автор публікації — Микола Тимошик.

2003, 12 березня. Виходить друком друге видання книги співголови Фундації Анни Фігус-Ралько «Українська Канада», окремий розділ якої називається «Фундація імені митрополита Іларіона (Огієнка)». Велика презентація цієї книги відбувається в Житомирському університеті ім. І.Франка. Понад 200 примірників цього видання поширюється на благодійних засадах серед учасників огієнківської конференції.

2003, серпень. У відповідь на доведений факт спалення ченцями Почаївської лаври на території перед Свято-Успенським собором, що належить УПЦ Московського патріархату, книг митрополита Іларіона, що донедавна передували в бібліотеці лаври, Фундація офіційно звертається до голови управління СБУ в Тернопільській області з вимогою ретельно дослідити цей факт, дати йому належну оцінку та надати можливість ознайомитися з документами справи.

У відповідь через деякий час Фундація отримала від поважної державної установи звичайну відписку, в якій зазначається, що «звер-

нень до управління по даному питанню від юридичних та фізичних осіб, а також підготовлених і надісланих за результатами їх розгляду відповідей не виявлено».

2003, грудень. Виходять друком п'ятий том видавничого проекту «Запізніле вороття» — «Розп'ятий Мазепа» І.Огієнка.

2003, травень-грудень. По першій програмі Національного радіо в радіожурналі «Воскресіння» виходить щотижнева авторська програма голови Фондації Миколи Тимошика «Запізніле вороття» — про діяльність Фондації та про досі недруковані в Україні твори Івана Огієнка (митрополита Іларіона), що виходять друком за її сприяння.

2003, січень. Часопис «Книжковий огляд» уміщує в числі №1-2 інтерв'ю з головою Фондації М.Тимошиком про діяльність благодійної організації.

2004, 19 лютого. В Київському будинку-музеї Тараса Шевченка відбулася презентація п'ятого тому видавничого проекту «Запізніле вороття» — досі недрукованого твору І.Огієнка «Тарас Шевченко». Захід зібрав значну кількість учасників — шевченкознавців, огієнкознавців, представників інтелігенції столиці та регіонів України. У презентації, яку вели Голова Фондації професор Микола Тимошик та директор Будинку-музею Тараса Шевченка Ольга Руденко, взяли участь і виступили відомі вчені, громадські та релігійні діячі, письменники, видавці — Дмитро Степовик, Євгенія Сохаська, Євген Сверстюк, Ярема Гоян, Василь Бородин, ректор Київської духовної академії і семінарії, настоятель Свято-Михайлівського золотоверхого монастиря архієпископ Димитрій (Рудюк).

2004, вересень. Виходять друком шостий том видавничого проекту «Запізніле вороття» — «Богдан Хмельницький» І.Огієнка.

2004, грудень. У відповідь на спалення на території Почаївської лаври ченцями московського патріархату книг митрополита Іларіона, зокрема, надрукованої у Вінніпезі 1961 року фундаментального дослідження І. Огієнка «Свята Почаївська лавра» заходами Фондації ця книга виходить друком, як сьомий том, у видавничому проекті «Запізніле вороття».

2005, вересень. Виходять друком восьмий том видавничого проекту «Запізніле вороття» — «Слово про Ігорів похід» І.Огієнка.

2005, жовтень. За підписом співголів М.Тимошика та А.Фігуралько Фондації на адресу Київського міського голови О.Омельченка (копія листа — Київській міській Раді) було надіслано листа такого змісту:

«У черговий раз звертаємося до Вас із пропозицією позитивно розв'язати проблему, на яку ось уже кілька років поспіль наукова громадськість Києва ще не отримала жодної реакції по суті.

Йдеться про перейменування вулиці одіозного комуністичного діяча, справжнього україножера, бездумного і бездушного провідника політики імперського центру, ворога Української держави Ювеналія Мельникова на честь видатного діяча українського відродження Івана Огієнка — випускника і професора Київського університету

Св. Володимира, міністра освіти та віровизнань уряду УНР, людини, заслуги якої перед світом і Україною вже відомі, але досі по-справжньому не поціновані.

Про обґрунтування доцільності перейменування саме цієї вулиці на вулицю імені Івана Огієнка йдеться в публікації «Іван Огієнко та Київ» (три подачі у «Вечірньому Києві») та інших обнародуваних уже матеріалах, копії яких додаються.

Додаємо також копію Звернення на Ваше ім'я, підписане групою народних депутатів та відомих учених, громадських діячів і надіслане на Ваше ім'я ще в серпні 1997 року, коли світ відзначав 115-ту річницю від дня народження Огієнка.

Сподіваємося на позитивне вирішення питання цього разу — в час, коли ми всі щиро повірили в реальні, а не декларовані гасла щодо українізації карти Києва і ствердження авторитету нашої столиці як справді Української держави».

Відповіді на це звернення не було.

2006, лютий. Виходять друком дев'ятий том видавничого проекту «Запізніле вороття» — «Рятування України» І.Огієнка.

2006, 5 квітня. Спільно з Літературно-меморіальним музеєм М.Грушевського у Львові Фундація проводить великий літературно-мистецький вечір «Михайло Грушевський та Іван Огієнко: на перехрестях долі». На вечорі відбувається громадське обговорення проекту «Запізніле вороття».

2006, липень. За підписом співголів М.Тимошика та А.Фігуралько Фундації на адресу Президента України В.Ющенка були надіслані пропозиції щодо увічнення пам'яті Івана Огієнка з нагоди його 125-ліття. В листі зокрема зазначалося:

«Наукова і культурологічна громадськість ось уже 15 років поки що безуспішно спонукає владні структури *зробити два конкретні кроки* щодо увічнення пам'яті цієї видатної, досі не поцінованої достойно в Україні особистості:

1. Присвоїти Кам'янець-Подільському державному університету ім'я Івана Огієнка як засновника цього університету і його першого ректора.

2. Перейменувати вулицю одіозного комуністичного діяча, справжнього україножера, бездумного і бездушного провідника політики імперського центру, ворога Української держави Ювеналія Мельникова (центр столиці) на честь Івана Огієнка.

Доручення Мінісвіті та науки щодо присвоєння імені Огієнка Кам'янець-Подільському університетові уже неодноразово давалися попередньою центральною виконавчою владою. Однак всі вони залишилися без відповіді».

Відповіді на це звернення не було.

2006, липень. За підписом співголів М.Тимошика та А.Фігуралько Фундації на адресу нового Київського міського голови Л.Чернівецького надіслано звернення щодо перейменування вулиці та проведення в столиці України літературно-мистецького заходу з нагоди ювілею Огієнка. У листі, зокрема, зазначалося:

«Про обґрунтування доцільності перейменування саме вулиці Мельникова в Києві на вулицю імені Івана Огієнка йшлося в численних публікаціях столичної та центральної преси, опубліковані протягом останніх років, зокрема три подачі «Іван Огієнко та Київ» (три подачі у «Вечірньому Києві») та інших обнародованих уже матеріалах, копії яких додаються. Оприлюднювалися і звернення, підписані групою народних депутатів та відомих учених, громадських діячів, які неодноразово надсилалися до київської міської влади...

Для гідного пошанування ювілею цієї особистості в столиці України пропонуємо також провести, за підтримки і безпосередньої участі міської влади, в Києві (скажімо, Будинку вчителя чи Українському домі) в січні 2007 року літературно-мистецький вечір «Запізніле вороття» – з нагоди 125-ліття Івана Огієнка. Сценарій і організаційне забезпечення такого заходу бере на себе Фондація імені митрополита Іларіона (Огієнка). Готові з цього приводу тісно співпрацювати з відповідним управлінням очолюваної Вами мерії...

У додатках надсилаємо копії оприлюднених у пресі звернень групи відомих представників української інтелігенції столиці з цього питання, а також довіку про офіційне наше звернення до попередньої влади від 14.10.2005 року, **на яке й досі ми не отримали відповіді**».

2006, серпень. За підписом в. о. начальника Головного управління з питань внутрішньої політики Київської міської державної адміністрації Л.Блінди Фондація отримала листа-відписку про те, що «вшанування пам'яті видатних особистостей та встановлення пам'ятних знаків у м. Києві здійснюється за поданням комісії з питань перейменувань».

2006, жовтень. Виходять друком десятий том видавничого проекту «Запізніле вороття» – «Українська церква за час Руїни» І.Огієнка.

2006, 19 жовтня. Канадський українськомовний часопис «Українські вісті (Едмонтон)» вміщує допис співголови Фондації А.Фігус-Ралько «Чиновники гальмують питання про увічнення пам'яті Івана Огієнка (митрополита Іларіона).

2007, січень. Виходять друком одинадцятий том видавничого проекту «Запізніле вороття» – «Історія українського друкарства» І.Огієнка.

2007, січень. З нагоди 125 річчя від дня народження І.Огієнка Фондація розробляє план проведення Всеукраїнського туру презентації видавничого проекту «Запізніле вороття». Перша презентація відбулася в Києві на відкритому пленарному засіданні Академії наук Вищої школи. Виступили: президент АПН України Василь Кремень, Голова Фондації Микола Тимошик, академіки-секретарі АПН України Неллі Ничкало, Микола Вашуленко, Ольга Сухомленська, Голова Всеукраїнського товариства Івана Огієнка, голова Центру огієнкознавства Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету Євгенія Сохацька.

2007, 14 лютого. Презентація видавничого проекту Фондації «Запізніле вороття» з нагоди 125-річчя від дня народження Івана

Огієнка та проголошеного Президентом України року української книги відбулася у Галицькому інституті ім. В.Чорновола. У заході, окрім студентів, взяли участь директори середніх навчальних закладів Тернополя і області.

2007, 28 березня. Презентація видавничого проекту Фундації «Запізніле вороття» з нагоди 125-річчя від дня народження Івана Огієнка та проголошеного Президентом України року української книги відбулася у Львівському музеї історії релігії спільно зі Львівським інститутом бізнесу і права.

2007, 12 квітня. Презентація видавничого проекту Фундації «Запізніле вороття» з нагоди 125-річчя від дня народження Івана Огієнка та проголошеного Президентом України року української книги відбулася в Миколаївському державному університеті ім. В.Сухомлинського.

2007, 11 травня. Презентація видавничого проекту Фундації «Запізніле вороття» з нагоди 125-річчя від дня народження Івана Огієнка та проголошеного Президентом України року української книги відбулася в Черкаському національному університеті ім. Б.Хмельницького.

2007, 17 травня. Презентація видавничого проекту Фундації «Запізніле вороття» з нагоди 125-річчя від дня народження Івана Огієнка та проголошеного Президентом України року української книги відбулася в Уманському державному університеті ім. П.Тичини.

2007, 23 травня. Презентація видавничого проекту Фундації «Запізніле вороття» з нагоди 125-річчя від дня народження Івана Огієнка та проголошеного Президентом України року української книги відбулася в Чернівецькому національному університеті ім. Ю.Федьковича.

Отримано: 18.07.2007 р.

**РЕЗОНАНС. ВІДГУКИ НАУКОВЦІВ ПРО ЗБІРНИКИ
«ІВАН ОГІЄНКО І СУЧАСНА НАУКА ТА ОСВІТА».
[ВІДП. РЕД. Є.І.СОХАЦЬКА]. — ВИП. I-III. —
КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ, 2003, 2005 і 2006 рр.**

Про I-ий збірник (2003 р.)

У збірнику вміщено матеріали, які є спробою цілісної характеристики енциклопедичної постаті Івана Огієнка — державного і громадського діяча, мовознавця, літературознавця й творця національної школи. Статті, присвячені Іванові Огієнку, мають новаторський та пошуковий характер, відповідають сучасному рівневі української науки.

Іван Огієнко і сучасна наука та освіта: Науковий збірник. Серія історична та філологічна. Вип. I. — Кам'янець-Подільський держ. університет, 2003. — 200 с.

Кур'єр Кривбасу. — 2004. — №176. — С.223.